

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, PSČ 370 21

www.gymceska.cz

Základy společenských věd

Maturitní témata

- 1) Psychologie – vymezení oboru, psychologické disciplíny, hlavní psychologické školy, psychické jevy**
 - a) Co je psychologie (vznik, význam, funkce)
 - b) Psychologické disciplíny – základní (teoretické) a aplikované (praktické)
 - c) Hlavní psychologické školy – experimentální, hlubinná psychologie, behaviorismus, tvarová psychologie, humanistická škola, biologický směr
 - d) Projevy psychiky (procesy, stavy, vlastnosti)

- 2) Vývojová psychologie, psychologie osobnosti**
 - a) Biologická a sociální determinace
 - b) Fáze vývoje lidské duše (Sigmund Freud, Erik Erikson, Jean Piaget aj.)
 - c) Psychologie osobnosti
 - Co je osobnost? Co vytváří osobitost jedince?
 - Psychické vlastnosti (temperament, schopnosti, charakter, motivy a postoje, vůle)
 - Typologie osobnosti (Hippokrates, Carl Gustav Jung, Ernst Kretschmer)

- 3) Sociální psychologie, psychopatologie a psychohygienu**
 - a) Co je socializace (subjekty, druhy, význam, nedostatečná socializace)
 - b) Sociální vnímání, postoje a interakce. Teorie učení a sociální komunikace, masová komunikace, reklama
 - c) Psychopatologie: neurózy, psychózy, poruchy příjmu potravy, ostatní poruchy, drogové závislosti
 - d) Základy psychohygieny (metody, význam, funkce)

- 4) Sociologie – vymezení oboru, historický vývoj sociologického myšlení, člověk v sociálních vztazích**
 - a) Vymezení oboru (metody, význam, funkce)
 - b) Vznik sociologie a její vývoj od počátků do současnosti, sociologická paradigmatu
 - c) Socializace a resocializace
 - d) Sociální kontrola

- 5) Sociální útvary, sociální struktura, problém nerovnosti, sociálně patologické jevy**
 - a) Sociální útvary – skupiny, agregáty, instituce, organizace
 - b) Rodina – otázka krize rodiny, funkce a typologie
 - c) Sociální struktura – třídní teorie vs. teorie stratifikace

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, PSČ 370 21

www.gymceska.cz

- d) Otázka sociální nerovnosti – nerovnost šancí vs. nerovnost startů
- e) Legitimita sociální nerovnosti, teorie panství M. Webera
- f) Sociálně patologické jevy
 - Teorie normality
 - Sociální deviace, patologie, anomie
 - Teorie sociálně patologických jevů (Mertonova teorie, biologická, psychologická, sociální – teorie deviantních norem, etiketizační, teorie racionální volby)
 - Genderové rozdíly v sociálně patologických jevech – kriminalita mužů a žen

6) Základy politologie, základy teorie státu, stát a jeho formy

- a) Co je stát (znaky, funkce)
- b) Teorie vzniku státu (prvotní a druhotný vznik)
- c) Formy a druhy států
- d) Politika a politologie
- e) Politické strany
- f) Politické ideologie (definice, význam, typologie)

7) Základní principy demokracie, Listina základních práv a svobod

- a) Základní principy demokracie
- b) Antická a moderní demokracie
- c) Demokracie přímá a nepřímá
- e) Rozdělení státní moci
- f) Charakteristika svobodných voleb
- g) Volební systémy
- h) Republika parlamentní a prezidentská, rozdíly a shodné znaky
- i) Slabiny moderní demokracie
- j) Lidská práva – základní charakteristika
- k) Listina základních práv a svobod
- l) Ochrana lidských práv v naší společnosti

8) Základy teorie práva, trestní a správní právo

- a) Základy teorie práva, právní kultury (různost právní tradice)
 - Právo abstraktní a konkrétní
 - Descendenční právní teorie
 - Struktura právní normy
 - Právní vztah
 - Právní skutečnost
- b) Trestní právo – hmotné a procesní (přestupek, trestní čin, trestní řízení, okolnosti vylučující trestnost)

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, PSČ 370 21

www.gymceska.cz

- c) Správní právo – organizace a činnost veřejné správy, obec, druhy obcí, obecní orgány, kraj, krajské instituce

9) Ústavní právo ČR, vývoj a současnost

- a) Ústava – druhy, základní charakteristika, ústavní pořádek, právní síla
- b) Dělení moci, princip brzd a protivah
- c) Český ústavní vývoj
- d) Ústava České republiky – obsah, struktura

10) Občanské a pracovní právo

- a) Občanské právo – občanský zákoník, prameny občanského práva
 - Fyzické a právnické osoby
 - Rodinné právo – manželství, vznik společného jmění manželů, vztahy mezi rodinnými příbuznými, náhradní rodinná péče
 - Vlastnictví
 - Dědické právo
 - Smluvní právo
- b) Pracovní právo – zákoník práce, pracovní poměr – vznik a zánik, zaměstnanci a zaměstnavatelé, práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů, pracovní doba

11) Základní ekonomické pojmy, tržní mechanismus

- a) Ekonomie a ekonomika – ekonomické sektory, výrobní faktory, statky a služby
- b) Mikroekonomie makroekonomie – pojmy, vzájemný vztah a rozdíly
- c) Ekonomické systémy (ekonomika zvyková, direktivní, tržní)
- d) Trh
 - Podmínky pro fungování trhu
 - Tržní mechanismus – křivka nabídky a poptávky, elasticita, rovnováha trhu
 - Otázka selhání trhu – případy
 - Trh zboží a služeb, trh práce, peněžní trh
- e) Základní ekonomické teorie (merkantilismus – protekcionismus, klasická a neoklasická ekonomie – monetarismus vs. keynesiánství, plánované hospodářství v socialistických systémech)

12) Česká ekonomika – vývoj a současnost, právní subjekty v ekonomice České republiky

- a) Vývoj české ekonomiky od roku 1989 po současnost
- b) Právní subjekty a formy podnikání
- c) Živnost, druhy živností (vznik, podmínky vzniku)
- d) Obchodní společnosti (v. o. s., k. s., s. r. o., a. s.)
- e) Družstva (založení, druhy)

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, PSČ 370 21

www.gymceska.cz

13) Peníze, jejich funkce v ekonomice, základní makroekonomické ukazatele

- a) Historický vývoj a funkce peněz, měnový kurz
- b) Finanční trhy (peněžní a kapitálové)
- c) Bankovní systém (soustava, dělení)
- d) Burza (druhy cenných papírů)
- e) Základní makroekonomické ukazatele
 - Inflace
 - Nezaměstnanost
 - HDP / HNP
 - Platební bilance a obchodní bilance
- f) Svět osobních financí – exekuce, dluhová past, spoření

14) Stabilizační hospodářská politika (formy a nástroje), světová ekonomika

- a) Cíle a subjekty hospodářské politiky
- b) Nástroje hospodářské politiky
 - Monetární politika
 - Fiskální politika
 - Cenová politika
 - Důchodová politika
 - Zahraniční obchodní politika
- c) Světová ekonomika
 - Mezinárodní obchod – ohniska prosperity, problémové oblasti, současné tendence
 - Mezinárodní ekonomické organizace (Světová banka, MMF, WTO, OECD, NAFTA, APEC, OPEC, BRICS aj.)
 - Kritika globální ekonomiky

15) Česká republika a mezinárodní organizace

- a) Mezinárodní vztahy
 - Definice
 - Nástroje zahraniční politiky
 - Tendence v současném vývoji mezinárodních vztahů
- b) Mezinárodní organizace, v nichž je Česká republika členem
 - OSN
 - Severoatlantická aliance
 - OECD
 - OBSE
 - Rada Evropy
 - Visegrádská čtyřka
- c) Česká zahraniční politika – směřování, vývoj

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, PSČ 370 21

www.gymceska.cz

16) Evropská unie

- a) Historie evropské integrace
 - Důvody sjednocování Evropy
 - Integrovaný proces – historické mezníky
 - Členské země
- b) Evropské instituce (Evropská rada, Rada EU, Evropský parlament, Evropská komise, Evropský soudní dvůr, Evropský účetní dvůr aj.)
- c) Ekonomika EU
 - Rozpočet EU
 - Měnová unie („Eurozóna“)
 - Politické a ekonomické problémy EU
- d) Současnost a otázky spojené s rozšiřováním, Brexit
 - Výhody a nevýhody členství – argumenty euroskeptiků a eurooptimistů
 - Otázka příštího rozšíření (kandidátské země)
 - Role České republiky v Evropské unii

17) Současná politická situace ve světě

- a) Obecná charakteristika – tendence, určující politické síly
- b) Ohniska nepokojů v současném světě
- c) Analýza jednoho z konfliktů poslední dekády
- d) Výhled do budoucna – rizika a výzvy

18) Globální problémy lidstva

- a) Globální vs. lokální problém
- b) Pojem globalizace
 - Kulturní globalizace
 - Ekonomická globalizace
 - Politická globalizace
- c) Typologie globálních problémů
 - Intersociální problémy
 - Ekosociální problémy
 - Antroposociální problémy

19) Východní náboženství

- a) Východní vs. západní náboženské myšlení
- b) Hinduismus
- c) Buddhismus
- d) Taoismus
- e) Konfucianismus

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, PSČ 370 21

www.gymceska.cz

- f) Šintoismus
- g) Východní inspirace“ v evropském myšlení

20) Judaismus, křesťanství, islám

- a) Západní monoteismy – společné znaky
- b) Judaismus
- c) Křesťanství
- d) Islám
- e) Otázka náboženské (in)tolerance v současném světě

21) Řecká presokratická filozofie, Sokrates

- a) Mýtus a logos – počátek filozofie (Proč právě Řecko?)
- b) Přírodní filozofie – hylozoismus
 - Miléťané
 - Pythágorejci
 - Eleaté
 - Hérakleitos
 - Empedoklés
 - Atomisté
 - Anaxagorás
- c) Sofisté – antropologický obrat
- d) Sokrates

22) Platón a Aristoteles

- a) Platón a Aristoteles – počátek dvou silných proudů duchovních dějin Evropy
- b) Platónův idealismus
 - Duše
 - Anamnésis
 - Láska
 - Svět idejí
 - Ideální stát
- c) Aristoteles
 - Logika
 - Metafyzika – látka a forma, kategorie, příčiny jsoucna
 - Kritika Platónova idealismu
 - Etika
 - Typologie států dle Aristotela

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, PSČ 370 21

www.gymceska.cz

23) Antická filozofie po Aristotelovi, patristika

- a) Helénismus – charakteristika doby
 - Stoicismus
 - Epikureismus
 - Skepticismus
 - Římský a alexandrijský eklekticismus
 - Novoplatonismus
- b) Patristika – charakteristika raného křesťanství
 - Vnitřní hrozby (gnosticismus, manicheismus, arianismus)
 - Aurelius Augustinus

24) Scholastika a duchovní obrat renesance

- a) Scholastika – vymezení pojmu
 - Raná scholastika – spor o univerzálie
 - Scholastika v arabském a židovském světě (Avicenna, Averroes)
 - Vrcholná scholastika – tomismus
 - Pozdní scholastika – reakce na učení Tomáše Akvinského
- b) Duchovní obrat renesance – charakteristika, dějinný kontext
 - Mikuláš Kusánský (Cusanus)
 - Niccolò Machiavelli
 - Thomas More
 - Francis Bacon
 - Thomas Hobbes

25) Kontinentální racionalismus, britský empirismus a francouzská filozofie doby osvícenství

- a) Tři velké systémy baroka
 - René Descartés
 - Benedikt (Baruch) Spinoza
 - Gottfried Wilhelm Leibniz
- b) Britský empirismus
 - John Locke
 - George Berkeley
 - David Hume
- c) Francouzské osvícenství
 - Charles Louis de Montesquieu
 - Francois Marie Arouet de Voltaire
 - Jean Jacques Rousseau

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, PSČ 370 21

www.gymceska.cz

26) Německá klasická filozofie, filozofie 19. století po Hegelovi

- a) Immanuel Kant
- b) Romantismus – idealismus
 - Johann Gotlieb Fichte
 - Friedrich Wilhelm Joseph Schelling
 - Georg Wilhelm Friedrich Hegel
- c) Pozitivismus, materialismus
 - August Comte
 - Herbert Spencer
 - Ludwig Feuerbach
 - Karl Marx
- d) Iracionalismus, voluntarismus
 - Arthur Schopenhauer
 - Friedrich Nietzsche

27) Filozofie 20. století

- a) Obecná charakteristika filozofie 20. století
- b) Fenomenologicko-existenciální proud
 - Fenomenologie (Edmund Husserl)
 - Vitalismus (Henri Bergson)
 - Martin Heidegger
 - Existencialismus (Albert Camus, Jean-Paul Sartre, Gabriel Marcel, Karl Jaspers, Martin Buber)
 - Hermeneutika (Hans-Georg Gadamer)
- c) Analytická filozofie (novopozitivismus, Ludwig Wittgenstein, kritický racionalismus, pragmatismus, strukturalismus)
- d) Postmoderní filozofie (Michel Foucault, Jacques Derrida, Jean-François Lyotard aj.)

